وەزارەتی دارایی و ئابووری
ژمارە: ٥١٩٨ لە ٢٠٢٥/٦/١٨

پاڵپشت بە بڕگەی (یەکەم)ی ماددەی (سێیەم)ی یاسای وەزارەتی دارایی و ئابووری هەرێمی کوردستان – عێراق ژمارە (٥)ی ساڵی (٢٠١٠)ی هەموارکراو، و نووسراوی ئەنجومەنی وەزیران/ سەرۆکایەتی دیوان ژمارە (٦٠١٩) لە ٢٠٢٥/٥/١٥ و نووسراوی ئەنجومەنی شورای هەرێم ژمارە (٢٠٢٥/٢ لە ٢٠٢٥/٤/١٥) تایبەت بە دەرکردنی ڕێنمایی بۆ (ماددەکانی لە پاکەتنان و پێچانەوەی کاڵای هاوردە لە هەرێمی کوردستان).

ڕێنمایی ژمارە (٣)ی ساڵی ٢٠٢٥

ڕێنمایی ماددەکانی لە پاکەتنان و پێچانەوەی کاڵای هاوردە لە هەرێمی کوردستان

ماددە (١):

مەبەست لە وشە و گوزارشتەکان - بۆ مەبەستی ئەم ڕێنماییە - ئەو مانایانە دەگەیەنن کە لە بەرامبەریان دانراون:

یەکەم: هەرێم: هەرێمی کوردستان – عێراق

دووەم: وەزارەت: وەزارەتی دارایی و ئابووری لە هەرێم.

سێیەم: وەزیر: وەزیری دارایی و ئابووری لە هەرێم.

چوارەم: هاوردەکار: هەر کەسێک کاڵا لە دەرەوەی هەرێم دەهێنێتە ناو هەرێم.

پێنجەم: بەرهەمهێنەر: هەر کەسێک کە هەر کاڵایەک بەرهەمدەهێنت لە ناو هەرێم.

شەشەم: فرۆشیار: هەر کەسێک کە کاڵای هاوردەکراو یان دروستکراوی خۆماڵی دەفرۆشێت بە تاک یان بە کۆ.

حەوتەم: بەکاربەر: دواهەمین بەکارهێنەری کاڵا.

هەشتەم: ماددەکانی پاکەتنان و پێچانەوە: ئەو ماددانەی کە بەرهەمەکانی تێدەکرێ یان دەپێچرێتەوە کە بریتین لە کاغەز، پلاستیک، شوشە و کانزاکان.

نۆیەم: کاڵا: سەرجەمی بەرهەمەکان و کاڵاکانی هاوردەکراو و بەرهەمهێنراو لە ناوخۆدا.

ماددە (٢):ئامانجەکانی ئەم ڕینماییە بۆ بەدەستهێنانی ئەمانەی خوارەوەن:

یەکەم: دابینکردنی داتای دروست لەسەر بڕی کاڵای هاوردەکراو و بەرهەمی خۆماڵی، ڕۆژانە و ساڵانە.

دووەم: پاراستنی ژینگە لە پیسبوون، دەرەنجامی چارەسەرنەکردنی ماددەکانی پاکەتنان وپێچانەوە.

سێیەم: چارەسەرکردنی ماددەکانی پاکەتنان وپێچانەوە بە گرتنەبەری ئامڕازی زانستی و سەلامەت.

چوارەم: ڕەخساندنی هەلی کار لە بوارەکانی کۆکردنەوە و گواستنەوە و ریسایکلکردنەوەی ماددەکاندا.

پێنجەم: پشتیوانیکردنی پیشەسازیە ناوخۆییەکان لەڕێی کردنەوەی کارگەکانی ریسایکلینەوە.

شەشەم: پشتگیری بەرهەمهێنانی ناوخۆیی لەڕێی دابینکردنی ماددەکانی پاکەتنانی ڕیسایکلکراو.

حەوتەم: گۆڕینی ڕووی شارستانی هەرێم لەڕێی تەرخانکردنی کۆنتێنەری (حاویە) ڕەنگ جیاواز بۆ جیاکردنەوەی پاشماوەکان.

ماددەی (٣):

یەکەم: حوکمەکانی ئەم ڕێنماییە جێبەجێدەکرێت بەسەر هاوردەکاران و بەرهەمهێنەران و فرۆشیارانی کاڵاکانەوە.

دووەم: حوکمەکانی ئەم ڕینماییە بەکاربەران ناگرێتەوە.

ماددەی (٤):

چارەسەرکردنی ماددەکانی پاکەتنان وپێچانەوە، بەپێی سروشتی ماددەکان، بەم ڕێگایانەی خوارەوە ئەنجامدەدرێت:

یەکەم: بچوک کردنەوە: بە کەمکردنەوەی قەبارە لە ڕێی سوتاندن، وردکردن یان شکاندن یان بەهەر شێوازێکی تری گونجاو.

دووەم: دووبارە بەکارهێنانەوە: بەکارهێنانەوەی ماددەکانی پاکەتنان وپێچانەوە دوای شیاندنەوەو ئامادەکردنیان بە شێوەیەکی نوێ بۆ پاکەتنان و پێچانەوە.

سێیەم: دوبارەبونەوە - ڕیسایکلین: گۆڕینی ماددەکان بۆ کەرەستەی سەرەتایی بەهەر ڕێگەیەکی گونجاو، دوبارە ئامادەکردنەوەیان بۆ مەبەستی لەپاکەتنان وپێچانەوە.

ماددە (٥):

یەکەم: پێویستە لەسەر هاوردەکارەکان، بەرهەمهێنەرەکان و فرۆشیاران، بەپێی ڕێژەی چالاکیەکانیان بەشداربن لە پرۆسەی چارەسەرکردنی ماددەکانی پاکەتنان و پێچانەوە، کە لە ئەنجامی چالاکیەکانی ئەوانەوە دروست بوون.

دووەم: هاوردەکارەکان، بەرهەمهێنەرەکان و فرۆشیارەکان پابەند دەکرێن بەوەی بەشێک لە کرێی چارەسەری ئەم مادانە لە ئەستۆ بگرن.

سێیەم: نابێت ئەم کرێیە بخرێتە سەر بەکاربەران.

ماددە (٦): ڕێکاری دیاریکردن و وەرگرتنی کرێ:

یەکەم: کرێ لەسەر هەر بارهەڵگرێک بەپێی سروشتی ئەو کاڵایەی هەڵیگرتوە دیاریدەکرێت.

دووەم: کرێی یەک تەن لە کاڵا، بەپێی نرخی ماددەکانی لەپاکەتنان وپێچانەوە کە تیا بەکارهێنراوە، دیاریدەکرێت.

سێیەم: لیستەکانی کاڵای هاوردەکراو بۆ هەموو فەرمانگەیەکی گومرگی ئامادەکراون.

چوارەم: ئەگەر کاڵایەک هاوردەکرابێت و ناوی لە لیستەکانی فەرمانگە گومرگیەکەدا نەبێت، ئەوا کرێی ماددەکانی پاکەتنان و پێچانەوە، بە کاڵای هاوشێوەی لە لیستەکان بۆ ئەژمار ئەکرێت.

پێنجەم: ئەگەر کاڵایەک تەنها یەک جۆر لە ماددەکانی پاکەتنان و پێچانەوەی بۆ بەکارهێنرابو، ئەوا ئەژماری کرێی ماددەکان بەپێی جیاوازی کێش لە نێوان کێشی گشتی بارەکە و کێشی سافی (پاڵێوراو) کاڵاکە بۆ ئەنجام ئەدرێت، دوای لێکردنەوەی ماددەکانی پاکەتنان و پێچانەوە لەکاڵاکە.

شەشەم: ئەگەر کاڵایەک لە پاکەتنان یان پێچانەوەیدا ماددەی جیاوازی تیا بەکارهێنرا بێت، ئەو کرێی هەر ماددەیەک بە جیاواز ئەژمار دەکرێت.

حەوتەم: وەزیر لیژنەیەکی هاوبەش دروست دەکات لە وەزارەت و وەزارەتی بازرگانی و پیشەسازی هەرێم و لایەنی تری پەیوەندیدار بۆ دیاریکردنی کرێ لەسەر چارەسەری ماددەکانی لە پاکەتنان و پێچانەوە بۆ کالای بەرهەمهێنراوی خۆماڵی و هەر کاڵایەکی تر کە فرۆشیاران دەیفرۆشن.

هەشتەم: وەزارەت هەژمارێکی بانکی دەکاتەوە کە تیایدا کرێی وەرگیراوی ماددەکان و داهاتی بەدەست هاتوو لەڕیسایکلکردنی مادەکاندا تێدا ئەسپاردە بکرێت،بەپێی حوکمەکانی ئەم ڕێنمایە

نۆیەم: بەبێ ڕەزامەندی وەزیر، نابێت دەستکاری ئەم هەژمارە بکرێت.

دەیەم: وەزیر دەتوانێت پێداچونەوە بۆ کرێکان بکات کە بەپێی حوکمەکانی ئەم ڕێنماییە چەسپێنراون، لەگەڵ ڕەچاوکردنی بڕگەی حەوتی ئەم ماددەیە.

مادده (٧): کرێ و داهاتی بەدەست هاتوو بەپێی حوکمەکانی ئەم رێنماییە بۆ ئەم مەبەستانەی خوارەوە تەرخان دەکرێن:

یەکەم: دامەزراندنی سیستەمێکی تەواو بۆ کۆکردنەوەو بەڕێوەبردنی پاشماوەکانی پاکەتنان و پێچانەوە بەرێگەی زانستی و سەلامەت، لەگەڵ گرتنەبەری ڕێکاری پێویست بۆ ئەو مەبەستە.

دووەم: وەبەرهێنان لە بواری دروست کردن و گەشەپێدانی کارگەکانی ڕیسایکلینی ماددەکانی پاکەتنان و پێچانەوە.

سێیەم: پارەدارکردنی بانگەشەی هۆشیارکردنەوە بە ئامانجی بڵاوکردنەوەی ڕۆشنبیری لەسەر ڕیسایکلین و ڕێگەی دروست بۆ چارەسەرکردنی پاشماوەکانی لەپاکەتنان و پێچانەوە.

مادده (٨):

یەکەم: وەزیر دەتوانێت سزا و ڕێکاری شیاو بسەپێنێت بەسەر ئەو هاوردەکارانەی پابەند نابن بە حوکمەکانی ئەم رێنماییەوە.

دووەم: وەزیر دەتوانێت هەماهەنگی لەگەڵ وەزارەتەکان و لایەنە پەیوەندیدارەکان بکات بۆ سەپاندنی سزاو ڕێکارە کارگێڕیەکان بەرامبەر بەو هاوردەکار و بەرهەمهێنەرانەی سەرپێچیکارن بە حوکمەکانی ئەم ڕێنماییە.

مادده (٩):

یەکەم: وەزیر ئەو لایەنانە دیاری دەکات لە ناو وەزارەتدا بۆ جێبەجێکردنی حوکمەکانی ئەم ڕێنماییە.

دووەم: وەزیر لەگەڵ وەزارەتەکان و لایەنە پەیوەندیدارەکان هەماهەنگی دەکات بۆ جێبەجێکردنی حوکمەکانی ئەم رێنماییە.

مادده (١٠): وەزیر بڕیاری کارگێڕی پێویست دەردەکات بۆ ئاسانکاری لە جێبەجێکردنی حوکمەکانی ئەم رێنماییەدا.

مادده (١١): ئەم ڕینماییە بڵاو دەکرێتەوە لە ڕۆژنامەی فەرمی (وەقایعی کوردستان) و دوای (٦٠) ڕۆژ لە ڕێکەوتی بڵاوکردنەوەی دەچێتە بواری جێبەجێکردنەوە.

ئاوات جەناب نوری
وەزیری دارایی و ئابووری